

Der skal øget fokus på bæredygtige løsninger i byggeriet

Interview Jørgen Abildgaard
Projektchef Klimasekretariatet
Københavns Kommune
September 2020

Københavns Kommune har vedtaget en ambitiøs klimaplan for at nå visionen om at være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025. Jørgen Abildgaard, projektchef for klimaplanen i Københavns Kommune, tager et kig i krystalkuglen i forhold til bygningernes bidrag til at nå Danmarks klimamål.

Forfattere: Camilla Damsø Pedersen, CONCITO, Christian Jarby, Rådet for Grøn Omstilling, Søren Dyck-Madsen, CONCITO

Dette interview er en del af projektet "Bygninger og Grøn Omstilling" støttet af Realdania og Grundejernes Investeringsfond.

Der går fremad med efterspørgslen efter bæredygtige løsninger i byggeriet, men for langsomt

Hvilke tendenser ser du som de væsentlige i forhold til bygningerne og den grønne omstilling mod et CO₂-neutralt Danmark?

Det er i høj grad strukturelle, teknologiske og politiske tendenser, som påvirker byggeriet, både nu og i fremtiden. Strukturelt er der sket en masse fusioner i byggeriet, og en række internationale aktører er kommet ind. Teknologisk kommer der flere og flere digitale løsninger. Politisk er der fastsat klimamål for 2030 og 2050. Desværre er der ikke særlig meget politisk fokus på den rolle bygninger kan spille.

Der er en større og større efterspørgsel på bæredygtige energi- og klimaløsninger i byggeriet fra kommuner og pensionselskaber. Men der er stadig mange bygherrer, som ikke har taget bæredygtigheds- og klimadagsorden til sig, men i stedet kører "business as usual". I meget af dagens nybyggeri spiller hverken det bæredygtige eller det arkitektoniske en stor nok rolle. Fremadrettet kan man håbe det kommer til at fylde mere, men økonomi er ofte en barriere.

En anden udfordring i nybyggeriet er, at det beregnede energiforbrug ofte ikke svarer til det faktiske energiforbrug efter bygningen er taget i brug. HOFOR har beregnet, at energiforbruget ofte ligger markant højere end forventet, og den udfordring kommer formentlig til at få mere opmærksomhed fremover.

Behov for nuanceret debat om klimaeffekten af byggematerialer

Hvordan ser du udviklingen i forhold til brugen af byggematerialer?

Byggematerialernes klimaeffekt er kommet væsentligt mere i fokus, og den tendens fortsætter helt sikkert. Det er et også vigtigt emne.

Betonbranchen har virkelig fået fat om, at både produktionen af beton og selve produkterne skal gøres mere klimavenlige. Og det er vigtigt, at debatten om valg af byggematerialer ikke bliver for "anti-beton" og religiøs. En meget stor del af betonen i dag ligger under jorden, blandt andet som fundamenter til vores bygninger, og det kommer ikke til at ændre sig foreløbigt.

Der er en strømning mod, at *alt* skal bygges i træ, men vi har ikke traditioner og kompetencer på området i Danmark. Derfor er der også behov for et udviklingsprogram, så vi får erfaringer med træbyggeri ind i alle led i byggesektoren. Der har været forskellige større byggeprojekter i træ, og erfaringen viser at svampeskader kan være et problem.

I Norge har man de sidste godt 10 år haft et udviklingsprogram "Future Built", hvor der gennemført en række udviklingsprojekter, som også har indeholdt kompetenceudvikling i hele værdikæden i byggeriet. Der er behov for noget lignende i Danmark.

I forhold til træbyggeri er et væsentligt spørgsmål, hvor træet skal komme fra? Der er en konkurrence om træ, og selvom det ikke er det samme træ der bruges i byggeriet som i energiproduktionen, er det stadig en ressource, der er stor efterspørgsel på. Der er behov for at se på, hvor det giver mening at bruge træ, og hvor gør det ikke.

Københavns Kommunes Klimaplan om CO₂-neutralitet i 2025 er afgrænset til forbruget af energi, og ikke forbrugsrelateret i forhold til, hvad der er af emissioner i vores byggematerialer. Men det er et fokus vi begynder at se politisk i kommunen, og til dels også nationalt. Det ses for eksempel ved lanceringen af den frivillige bæredygtighedsklasse, hvor bygningernes klimapåvirkning vurderes i et livscyklusperspektiv.

Kommer Københavns Kommune til at benytte sig af den frivillige bæredygtighedsklasse?

Københavns Kommune deltager i test af den frivillige bæredygtighedsklasse, og det er vigtigt at få nogle erfaringer med den. Udfordringen er, hvad meromkostningerne bliver i forhold til de tiltag kommunen allerede har sat i gang. Det er netop besluttet, at alle kommunens nybyggerier til mere end 20 mio. kr. enten skal certificeres med Svanemærket eller DGNB Guld, og kommunale renoveringer til mere end 20 mio. kr. skal certificeres med Svanemærket, DGNB Sølv eller tilsvarende. Så bæredygtigt byggeri er klart et område, der får større og større fokus.

Mange potentialer for energibesparelser ved styring af energiforbruget

Mange kommuner arbejder aktivt med energi og klima, men skal der gøres mere i forhold til bygningerne?

Kommunerne kan spille en rolle på flere områder. Der har ikke været opbakning til at lave frivillige aftaler mellem KL og staten om energieffektivisering, men det handler om Det Udvidede Totalbalanceprincip. DUT indebærer, at pengene skal følge med ved nye krav fra staten, og det har der ikke været politisk villighed til.

Mange kommuner kan hente energibesparelser ved at fokusere på deres drift. Københavns Ejendomme har for eksempel opnået store energibesparelser – først på varme, vand, men nu også el, ved systematisk at overvåge og sammenligne forbruget. Administrationen kan handle på stedet, når en uregelmæssighed i forbruget identificeres.

Flere kommuner kunne sagtens gøre det samme, og de behøver ikke gøre det hver for sig. En række kommuner kunne slå sig sammen om et selskab med fælles ansvar for drift- og vedligehold af bygningerne. Kommuner i dag slår sig også sammen på andre områder, som for eksempel skat og vand. Det kan de også gøre i forhold til bygninger, og de digitale løsninger til at overvåge driften er til stede.

Københavns Kommune modtog i 2017 den internationale C40 pris netop for arbejdet med at overvåge energiforbruget i sine ejendomme. Vi har også en samarbejdsaftale med Beijing og Buenos Aires, hvor vi blandt andet videregiver de erfaringer, der er gjort i Københavns Ejendomme. Det er værd at huske, at løsninger der kan spare på energien, er eftertragtede, og der er store erhvervsmæssige potentialer for Danmark.

Biomasse er stadig en del af varmforsyningen i 2050

I hvilken retning kommer varmforsyningen til at udvikle sig, og har kommunerne en rolle?

Der er ikke et krav om kommunal varmeplanlægning, men der er kommet mere fokus på varmforsyningsområdet i KL, især i forhold til område 4, altså områder uden for den kollektive forsyning. I disse områder kommer der flere og flere varmepumpeløsninger til erstatning af olie- og gasfyr. I Københavns Kommune har vi en stor andel fjernvarme, men der er også lidt olie- og gas. Vi er i gang med at kortlægge, hvor disse områder er, så vi kan se på muligheder for udfasning.

I København er vi selvfølgelig interesserede i at bevare tilslutningen til fjernvarmenettet. Det er effektivt, billigt, komfortabelt, og der er investeret milliarder af kroner. Der er dog en række kraftværker så som Amagerværket og Avedøreværket, hvor der skal udfases enheder i løbet af 2030'erne. Dertil kommer der væsentligt mere el ind i fjernvarmesystemet. På den baggrund undersøger vi også, om en række decentrale løsninger kan spille sammen med fjernvarmen. Måske kan returvandet fra fjernvarmen lokalt bliver boostet op til en højere temperatur med varmepumper eller solceller?

Har du andre forventninger til energiforsyningen af bygningerne?

Der vil blive brugt mindre biomasse i varmeforsyningen. Men der vil også være biomasse i København i 2050 alene af den grund, at Amager 4 lige er taget i drift, og har en levetid på i hvert fald 30 år. Dertil er der jo også stort fokus på Power-to-X, og Carbon Capture- teknologier, som er afhængige af kraftværker i drift med en udledning af CO₂.

I forhold til geotermi ved vi ikke, om det kommer til at spille en rolle. Potentialerne er der, men det skal passe ind systemmæssigt og køre 24/7 som grundlast. Udfordringen for geotermi i København er, at der ikke er knaphed på grundlast i København.

Brugen af solceller vil nok vokse, men vi har god frugtbar landbrugsjord, skal det bruges til solceller? Det betyder ikke, at der ikke er plads rundt omkring på marginaljorde. I forhold til solceller på bygningers tage har lovgivningen været så skiftende, at det er sat på hold mange steder. Der er også en arkitektonisk udfordring her, men der er selvfølgelig nogle store tage, hvor der er nogle potentialer. Solceller kommer formentlig ikke til at blive rigtig stort i København, pladsen er simpelthen ikke til det.

Bygninger kan bidrage med ladeinfrastruktur til fremme af elbiler

Kan bygningerne spille en rolle i forhold til at fremme udbredelsen af o-emissionskøretøjer?

Bygninger kunne måske bidrage mere med ladeinfrastruktur til elbiler. I København begynder vi at få en mangel på el-ladestander. Det kan være et problem for nogle beboere at få ladet deres bil op i nærheden af deres bolig, for eksempel på Nørrebro eller Vesterbro. Derfor er vi også i gang med at finde ud af, hvor ladestanderne skal være, og hvilke parkeringsregler der skal være. Har du fri parkering bare fordi du har en el-bil og hvor længe?

Ved nybyggeri er det i dag allerede et krav, at der skal være ladeinfrastruktur, og for eksempel de mange nye store parkeringshuse der opføres, har alle ladestander til elbiler.

Der gøres ikke nok for at fremme energirenovering

Er der områder hvor du ser særlige udfordringer i forhold til bygningers bidrag til klimamålene?

Energibesparelser i bygninger er et område, der helt klart kunne fylde mere i den grønne omstilling. Nybyggeriet er ikke den største udfordring, men i det eksisterende byggeri kan der gøres meget mere for at få gang i renoveringerne og energieffektivisering.

I Københavns Kommune vil vi gerne have mere fokus på reduktion af energiforbruget i de eksisterende bygninger, men de nationale håndtag til at understøtte en indsats er ikke gode nok. Derfor har vi også taget initiativ til "Energispring" som er en frivillig aftale med 43 partnere, som dækker 20 procent af bygningsmassen i kommunen. Partnerne er store bygningsejere, administratorer og interesseorganisationer, som vi samarbejder med om at reducere energiforbruget i bygningerne. Det er desværre langt fra alle bygninger, der indgår i aftalen, og vi arbejder på at få flere med.

Er der nogle rammebetingelser, der bør ændres?

Der er brug for, at politikerne iværksætter flere tiltag, der kan fremme energirenovering.

Det store spørgsmål er ofte økonomi, hvad er tilbagebetalingstiden for energibesparelserne. En mulighed er at styrke Boligjobordningen, og det hjælper boligejerne. Men der er også behov for økonomiske incitamenter til at få realiseret potentialerne for energibesparelser i etagebyggeriet.

Dertil er ejer/lejer problematikken, hvor ejer betaler ved en energirenovering, men lejer får den økonomiske besparelse i form af en lavere energiregning, stadig ikke løst. I den almene sektor ses et tilsvarende dilemma i form af lejere, der siger nej til energirenovering, fordi de ikke ønsker en højere husleje. Der er også boligafdelinger med ildsjæle, hvor der sker meget. Boligaftalen kommer til at få en positiv betydning for energirenoveringer i den almene sektor, og de udviklingsmidler der er til flere grønne tiltag skal geares. Der skal laves en masse gode cases, som kan være inspiration for andre boligforeninger.

Der kunne også godt sættes skarpere energikrav til renovering i Bygningsreglementet, og det skal sikres, at de krav der er i bygningsreglementet ved renovering overholdes.

I forhold til byggebranchens kompetencer til at udføre de bæredygtige energi- og klimaløsninger er der mange dygtige virksomheder, men det er behov for et kompetenceløft bredt set. Her kan organisationerne medvirke til at løfte vidensniveauet i branchen.

Anbefalingerne fra Klimapartnerskabet for byggeri skal mere frem i lyset

Er der noget du vil fremhæve afslutningsvist, som kan medvirke til at fremtidens bygninger kommer til at spille en større rolle i den grønne omstilling?

Regeringens Klimapartnerskaber med erhvervslivet var et godt initiativ, men især i forhold til partnerskabet for byggeri fik anbefalingerne desværre begrænset effekt på det politiske niveau. Det er en udfordring at få politisk opbakning til at drive en udvikling i byggeriet, og det er ærgerligt. Byggeriet kan og bør spille en vigtig rolle i den grønne omstilling, og der bør lyttes mere til branchen. Det er en kamp politisk. Men det er vigtigt, at der er en række stærke aktører, både organisationer og i erhvervslivet, som kan medvirke til at få sat byggeriet højere på dagsordenen. Potentialerne ikke mindst for energibesparelser er store.

Fakta:

I Københavns Kommune varetager Byggeri København de største nybyggerier og renoveringer, mens Københavns Ejendomme varetager driften af bygningerne og renoveringer for op til ca. 20 mio.kr.

[Københavns Kommune](#) vil være verdens første CO₂-neutrale hovedstad i 2025, og kombinere vækst, udvikling og øget livskvalitet med CO₂- reduktioner. [Klimasekretariatet](#) skal sikre fremdrift mod at nå kommunens mål og visioner for klimaet.